

plačuje tajnika, 2 občinska služabnika, župana in druge reči; vsega tega ni bilo poprej.

Dr. Zarnik navaja, da se je tudi v državnem zboru sklenila že marsikatera postava, katera še danes ni izpeljana, in reči se sme, če bi državni zbor vse nasledke novih postav dobro premislil poprej, mnogokrat bi ne bil sklepal tacihi postav. Vzemimo, na primer, postavo o tako zvanem posilnem legalizovanju (Legalisirungszwang). O tej postavi je vsa Avstrija le enega mnenja, namreč tega, da se mora odpraviti. Ko se je ta postava izpeljevati začela, imela je le ta dober nasledek, da so jo nekateri notarji dobro zadeli. Ali ne bi bilo bolje, da bi se ta postava ne bila nikdar izpeljala? Ministerstvo pa pravi, postava se je enkrat sklenila, in toraj se ne sme precej odpraviti, sicer bi se postavodajstvo kompromitiralo. Govornik nadaljuje, da tudi on je bil spočetka prijatelj velikih občin, mislé, da so za našo deželo v resnici koristne. Al to ni stvar principijelna, ampak eksperimentalna, in če se kdo pozneje prepriča, da njegovo poprejšnje mnenje ni bilo pravo, je njegova dolžnost, podvreči se družemu boljšemu mnenju. Dr. pl. Vesteneck je jako slabo podučen, če trdi, da vlada nikakor ne misli na spremembo politične uprave; kajti vsak drug zna, da se vlada že dolgo s tem peča, kako to reč dognati do konca. Če dr. Schrey povdarja, da postava se izpeljati mora zato, ker je dana, ga vprašam, kaj neki bode ljudstvo reklo, če bi postavo hoteli izpeljati s silo? Vpiralo se bode, naše stališče pa je naravno in svobodomiselnost, ker volji ljudstva prepušča, da se združi v male ali velike občine, kakor mu to bolje ugaja. Tudi on priporoča predlog odsekove večine. —

Pri glasovanju se je predlog odsekove manjšine zavrnil, nasvet večine pa je obveljal.

Mnogovrstne novice.

* *Letošnja zima in letošnja spomlad boste se v kroniko vremensko zapisale kot prečudno žalostni prikazni.* Pozimi snega, da bilo bi ga za 5 let dovolj, in družih neviht brez konca in kraja, — zdaj pa spomladi — sredi maja meseca — dežja, mraza, viharjev in zopet snega, da je groza. In to ne samo v nekaterih deželah, ampak v večem delu Evrope. Mraz in burja sta pokončala sadja in trt neizmerno sèm ter tje; Primorsko in Vipavsko našo dolino je zadela velika škoda. V Ljubljani je deževalo čez 10 dni poredoma; 14. maja začelo je snežiti in šel je sneg celo nedeljo in celi ponedeljek, po gorah na kupe novega snega; najhuje pa trpi mah (močvirje) okolice Ljubljanske, ves v vodo potopljen.

* *Pregled lanskega leta na Dunaji na kant prišedših bank daje ondašnji časnik „Compass“, iz katerega je razvidno, da je od meseca maja 1873. do konca 1875. leta 9 Dunajskih delniških družeb (bank na akcije) konkurs napovedalo, 111 bank pa likvidaciji ali fuziji z drugimi zapadlo. Kapital konkurzu zapadlih bank v znesku 21½ milijona goldinarjev je popolnoma zgubljen. Od likvidacij zapadlega skupnega kapitala od 305½ milijona goldinarjev se je dozda le 117 milijonov goldinarjev nazaj plačalo. Delničarji pri 108 bankah so izgubili 147 milijonov gold. Koliko nesrečnih ljudi!*

* *Ministrov ima Turški sultan nič manj kot 18; 11 jih je v dejanski službi, 7 pa postranskih brez gotovega posla; ti poslednji imajo na mesec 20.000 piastrov (po naše 2000 gld. plače); ne delajo pa prav nič. To zopet je dokaz Turške potrate.*

* *V Sibiriji namerava Ruska vlada napraviti vseučilišče, profesorji bodo ondi bolje plačani kakor na drugih Evropskih vseučiliščih.*

* *V vasi Guarrasi blizu mesta Cefalu v Siciliji s 300 prebivalci, je po noči od 6. do 7. dne aprila po silnem potresu se razčesnila zemlja; prebivalci iz spanja probudivši se hitijo iz hiš na ulice, al oni čas počili pod njihovimi nogami zemlja tako, da v dveh urah je bilo pokopano 10 hiš, ostale pa so bile razrušene. Izvedenci mislijo, da je vas stala na votlem zemljišči.*

* *Golubački komarji, o katerih smo unidan poročali, so se prikazali tudi na Erdeljskem (Siebenbürgen). Priletelo je v okolico Devško veliko rojev; tukaj in v Tordašu so naredili veliko škode.*

Politične stvari.

Shod v Berlinu.

Shod dveh cesarjev in treh državnih ministrov v Berlinu je pri kraju, in elektrika je poslala po vsem svetu golobice z zelenimi vejicami, naj mu oznanijo mir. Vse tri velike oblasti so se popolnoma porazumele o daljnem postopanju proti Turčiji in proti ustajnikom, in ministri so se razšli popolnoma složni — zadobivši svojemu načrtu tudi pritrdjenje Francoskega, Angleškega in Laškega poslanca.

Tako vsaj se glasé oficijozna poročila. Vsi Evropski narodi naj se tedaj zibljejo v zavesti, da se bo vzhodno vprašanje mirno rešilo.

Potem bi človek sodil, da se v politiki ni nič spremenilo in da bodo vlade držale se glasovitih načrtov Andrassyevih. Al temu ni po vse tako: Andrassy je pri tem shodu oddal prve gosli kancelarju Ruskemu; oče novemu načrtu, ki se le v glavnih točkah še drži Andrassyevoga, je Gorčakov; po takem prvo nalogo, katero je zdaj Andrassy z znanim slabim vspehom igral, prevzame odslej Rusija. Gorčakov načrt bodo podale Evropske oblasti najprej sultanu, potem pa tudi ustajnikom, gledé na pogoje, ki so jih Rodiču stavili. Če bi se Turčija branila ali nezmožna skazala te reforme izvršiti, ali če bi se jih sprejeti ustajniki branili, in bi se na nobeni strani ne dal doseči mir brez orožja do izvršitve, potem se pošlje „žandar“ v Bosno in Hercegovino, ki ima obe deželi zasesti; ta „žandar“ pa po Gorčakovem načrtu ni več Avstrija, ampak — Italija. Vprašanje je le, če bo ona hotela to žandarsko nalogo prevzeti.

Kolikor je dalje znano o Gorčakovem načrtu, se imajo te „reform“ raztegniti ne le na Bosno in Hercegovino, temveč na vse Turške dežele, katerim bi se dalo vsaj toliko svobode, kolikor je imela je Srbija do l. 1815, dokler je bila na pol odvisna od Turčije. Ali se ima Črnagora tudi kaj razširiti, to ni še gotovo, dasiravno verjetno. V ostalem je Gorčakov načrt zelo podoben Andrassy-evemu, Gorčakovemu pa je priimek „apostelj miru“, ki si ga je ž njim pridobil, jako všeč.

Prav lep je na videz res ves ta načrt, in Evropa bi zopet prosto dihala. Al — kakor bomba priletela je iz Carigrada novica o odstopu starega bolj miroljubnega Turškega ministerstva in o nastopu novega kristjanom sovražnega med posvetovajoče se diplomatične velikaše v Berlinu. Res, Turčija ni si mogla izbrati bolj neugodnega časa za tako premembo, ki je največja ironija na obravnave Evropskih vlad. Ta prememba je jasen dokaz, da je v Turčiji prišla na vrhunec bojažljiva, kristijane črteča stranka, ki bo kmalu vzdignila kvišku bakljo boja in uničevanja kristijanov.

Ruski poslanec general Ignatiev je svojemu caru v Berlinu poslal poročilo o tej dogodbi s pristavkom, da po vsem Turškem bo treba zdaj vladam braniti kristijane pred Turško grozovitostjo, ker so vsi v groznem strahu in se po pravici bojé nove „Siciljanske vespere“. Da to ni le prazen strah, kažejo dogodbe v Bosni, kjer so v Priedoru Turčini več mirnih kristijanov poklali in jim Turški vojaki pod poveljem Selim-paše niso ne le tega branili, ampak še sami pomagali ubite ropati. Verski fanatizem je pri Turkih tako se vnel, da komaj čakajo dne, ko bi smeli pasti čez kristijane in jih vse poklati, ker jim, kakor je po dogodbah v Solunu dokazano, še osebe konzulov niso več svete.

Pri takih razmerah pač ni dvoma več, da vlade s samimi načrti v Carigradu nič ne opravijo; treba bo z orožjem posredovati. To prepričanje je prerilo zdaj že skoro povsod, tudi pri dosedanjih prijateljih Turkov, ker nihče več ne verjame, da bi bila Turška vlada tudi pri najboljši volji v stanu, brzdati verski fanatizem dušmaninov. Da pa ona tudi te volje nima, porok je sedanje ministerstvo, katero pomeni boj in pogin vsemu krščanstvu.

Pomirljivi načrti Gorčakovi in pa krvoločno Turško ministerstvo — kako se vjema to? Kakor dan in noč!

Naši dopisi.

V Gorici 13. maja. — Če človek dva tedna ne piše, pa se mu nit utrga, da ne vé, kako bi jo spet „uštikal“. Začnimo se suho kroniko. Dne 1. maja je bil v Devinskem gradu knez Hohenlohe-vem sijajen obed na čast grofu Chambordu, katerega se je udeležilo kakih 22 odličnih oseb. Slavni grad je bil od zunaj in od znotraj primerno okinčan. Tudi za razsvečavo razvalin starega grada je bilo vse pripravljeno, toda je dež in veter vse pokvaril. — V nedeljo 7. dne t. m. zvečer je grof Chambord naše mesto zapustil, pa pride prihodnjo zimo nazaj. Na kolodvoru se je bilo zbralo veliko gospôde, ki se je hotela priljubljenemu grofu še pred odhodom pokloniti. — Dne 6. t. m. je bil tukaj general Kuhn, glavni poveljnik za Štirsko, Koroško, Kranjsko in Primorsko. Ker ni mogla iti vojaščina zavoljo dežja na Rójice, bil je pregled na Travniku. — 5. maja je imelo naše m. starešinstvo mikavno sejo. Naš župan g. Perinello je že 3 leta starešina, za župana pa je bil pozneje izvoljen; tretje leto županovanja njegovega preteče še le novembra meseca t. l. Pretresal je tedaj pravni odsek vprašanje, ali ima tudi on že zdaj izstopiti iz starešinstva, kakor 9 drugih njegovih izvolitvenih tovarišev, ali pa, če ima pravico ostati starešina in župan še do novembra. Pravni odsek je trdil, da se morajo šteti leta po volitni dobi in ne po županovanji, vlada pa je bila tega mnenja, da tečejo županu leta, odkar je bil izvoljen za župana. Po daljšem razgovoru se je sklenilo, da ostane Percinello do novembra, volitve pa za 9 starešin, da bodo zdaj. Jez se le čudim g. županu, da mu v tacih okolnostih županov stol še ni — pregorak. Nove mestne volitve bodo 31. maja (III. vol. razr.), 2. junija (II. vol. razr.), 6. junija (I. vol. razr.). Bomo videli, kako se razne naše stranke in njih odlomki združijo ali razdružijo. Kamor se „klerikalna“ stranka ragne, tam bo zmaga, kajti liberalci laški so razcepljeni. — V omenjeni seji je dovolilo starešinstvo 5—6000 gold. za zidarije (ali kar bodi) v podporo vladi, če prestavi slov. ital. učiteljišče iz Kopra nazaj v Gorico. S tem je mestni zastop podprl dotični sklep deželne zbornice. — Za zidanje novega poslopja že večkrat omenjenega za žensko izobraževališče

je vzeti v državni prevdarek za prihodnje leto 90.000 gold. (pa jih ne bo zadosti). — Ta in prihodnji teden so pred tukajšnjo komisijo preskušnje v dosedo pripravnosti za učiteljstvo v ljudskih in meščanskih šolah. Možka sta opravila preskušnjo 2 (eden za meščanske, drugi za ljudske šole), ženski prideta tudi dve. — V sredo 10. t. m. je gosp. namestnik baron Pino predsedoval v seji dež. šolskega sveta. — Dne 30. aprila je bila v Dornbergu vinska razstava. Pravijo, da so izvedenci od lanske razstave sem zapazili znamenit napredek. Ali, kakor, da bi se hotela priroda temu človeškemu napredovanju rugati, odnesel je veter po Ipavskem prav tiste dni ves up vinorejcev po zraku, v drugih krajih pa ga je dež spral. Tako vreme imamo, da nam bo gorjé. Danes na pr. tako lije, kakor meseca novembra. Imeli smo ta mesec le 2 lepa dneva; od vélike noči sem skor vedno dežuje. Gorkote imamo po dnevi samo 9—12 stop. R.

Iz Dolenskega 12. maja. — Prestava stolnega kaplana gosp. Kluna je, kar z mirno vestjo očitno povem, vsacega nas duhovnov na vsem Kranjskem močno osupnila in vžalila. Vsak vprašuje: zakaj? — čemu?! in nobeden ne vé vzroka, zakaj „ad nutum amovibilis?“ kajti gosp. Klun je nam vzor delavnega, učenega, na vsako stran poštenega in sploh izvrstnega duhovna v vsakem oziru. Za takega ima g. Kluna vsak, kdor ga pozna. To so tudi jasno potrdili Ljubljancanje, ki so ga izvolili v mestno starešinstvo, kar ni le njemu, ampak tudi preč. škofijstvu in vsem duhovnom v čast. Ker tedaj ne vemo, v čem bi se bil pregrešil, zato vsi duhovni, ki ga poznamo, obžalujemo tako njegovo prestavo in mu svoje sočutje naznanjamo. „Tagblatt“ sicer grozi, da „purgacije bo še več.“ Dobro! le naj se trebi in čisti, kjer je potreba; tudi mi smo za to, al „videant consules, ne quid ecclesia detrimenti capiat!“

V imenu enako mislečih duhovnov: Š - ov.

Iz Vipavske doline 12. maja. — Mi smo sicer vajeni hudih neviht po dolini naši, al tako strašanske burje z mrazom in dežjem, kakor je razsajala od 7. do 9. dne t. m., ne pomnimo že dolgo. Ni čuda tedaj, da je naredila velikansko škodo; po nekaterih krajih, posebno okoli Šent-Vida, vzela je vso vinsko in sadno letino.

Iz okolice Ljubljanske 12. maja. (*Žalosten glas iz Ljubljanskega mahú*) naj drage „Novice“ nesó po svetu, da sliši, kakošna se nam godí na slavljenem, „Banatu Kranjskem.“ Cela ta velika zemlja s svojimi 30000 orali pogreznila se je nazaj v 50. leto. Celo jesen, vso zimo in zdaj spomlad je skoraj nepretrgoma pod vodo; „Banat“ je letos že trojni pridelek dal, pa kako?! Jesensko setev je vzelo jesensko deževje; pomladansko pa spomladanska povodinj, med vsemi je pa ta najhujša. Deževalo je od 5. maja zvečer do 10. *) Voda je tolika nastala, da ljudje že davno take ne pomnijo. Drla je voda ljudem v hiše, še celó v peči; živina stoji čez čevlji in globokeje v vodi, ljudje so se vmikali v zgornje prostore pod streho. To je sila, ki je resnega pomisleka vredna. Ko sem se te dni parkrat oziral s precej visoke gore po močvirji, nehoté mi pride na misel: „Voda in ogenj dobro služita, a tudi hudo gospodarita.“ Posebno čudno je bilo gledati železniški vlak po sredi mahú drdrati, na obeh stranéh pa voda. — Tem vrsticam pravi namen je ta, naj svet izvé, kako muhast je še mah, in kako škodo je svojim prebivalcem prouzročil. Bevcjanje in Goričevci, gotovo tudi še drugi, so ravno ob trojo setev dozdej. Premisli naj se, da je bilo lansko leto strni malo. Le seme so dobili, pa

*) 14. dne t. m. pa je zopet začelo liti in lije s snegom vmes do danes (torka) naprej. Vred.